

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.2.14>

DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWA BANDURZYSTÓW W OCHRONIE UKRAIŃSKIEJ KULTURY MUZYCZNEJ

Marharyta Prymak

aspirantka Katedry Sztuk Pięknych, Muzykoznawstwa i Kulturoznawstwa

Dydaktyczno-Naukowego Instytutu Kultury i Sztuki

Sumskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia A.S. Makarenki (Sumy, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-4881-3532

e-mail: 94meggie@gmail.com

Adnotacja. W przepisach artykułu naukowego autor prowadzi badania nad działalnością edukacyjną bandurystów w procesie zachowania tradycji kultury muzycznej Ukrainy. Autor przeanalizował szereg materiałów na wybrany temat. W artykule omówiono proces powstawania i rozwoju działalności edukacyjnej bandurystów. Przed pojawieniem się sztuki bandurowej w Ukrainie istniało kobzarstwo, które stało się warunkiem rozwoju oświecenia bandurowego. Kobzarze byli pierwszymi oświeceniemi swoich ludzi i spopularyzowali ukraińską kulturę muzyczną. Sztuka bandurowa w tym artykule pojawia się jako ważny element ukraińskiej kultury muzycznej. Zbadano aktualny stan edukacji muzycznej bandurzystów i wpływ na nią współczesnych wydarzeń na terenie naszego państwa. Autor udowodnił znaczenie sztuki bandurowej w zachowaniu ukraińskich tradycji muzycznych. Sztuka bandurowa, podobnie jak kultura muzyczna w ogóle, wymaga poproszechniania i popularyzacji na Ukrainie i za granicą.

Słowa kluczowe: Ukraińska kultura muzyczna, działalność muzyczno-oświatowa, działalność twórcza, sztuka bandurowa, oświecenie bandurowe, kobzarstwo.

ENLIGHTENMENT ACTIVITY OF BANDURA PLAYERS IN THE PROCESS OF PRESERVING TRADITIONS OF UKRAINIAN MUSICAL CULTURE

Marharyta Prymak

Postgraduate Student at the Department of Fine Arts, Musicology and Culturology

Educational and Scientific Institute of Culture and Arts of Sumy State Pedagogical University

named after A. S. Makarenko (Sumy, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-4881-3532

e-mail: 94meggie@gmail.com

Abstract. In the provisions of the scientific article the author carries out research of enlightenment activity of bandurists in the process of preservation of musical culture of Ukraine. The author analyzed a number of materials on the chosen theme. The article considers the process of emergence and development of enlightenment activities of bandura players. Before the emergence of bandura art in Ukraine there was a kobzarstvo which became a prerequisite for the development of bandura education. Kobzars were the first enlighteners of their people and popularize Ukrainian musical culture. Bandura art in this article appears as an important component of Ukrainian musical culture. The current state of music enlightenment of bandurists and influence on it of modern events on the territory of Ukraine has been investigated. The author has proved the importance of bandura art in preserving Ukrainian music traditions. Bandura art, as well as musical culture in general, needs to be spread and popularization in Ukraine and abroad.

Key words: ukrainian musical culture, musical enlightenment activity, creative activity, bandura art, enlightenment activity of bandurists, kobzarstvo.

ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНДУРИСТІВ У ЗБЕРЕЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Маргарита Примак

аспірантка кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Навчально-наукового інституту культури і мистецтва

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (Суми, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-4881-3532

e-mail: 94meggie@gmail.com

Анотація. У положеннях наукової статті автор проводить дослідження просвітницької діяльності бандуристів у процесі збереження традицій музичної культури України. Автором проаналізовано низку матеріалів з обраної теми. У статті розглянуто процес появи та розвитку просвітницької діяльності бандуристів. До появи бандуричного мистецтва в Україні існувало kobzarstvo, яке й стало передумовою розвитку бандуричного просвітництва. Kobzari були першими просвітниками свого народу та популяризували українську музичну культуру. Бандуричне мистецтво в даній статті постає як важливий компонент української музичної культури. Досліджено сучасний стан

музичного просвітництва бандуристів та вплив на нього сучасних подій на території нашої держави. Автором доведено важливість бандурного мистецтва у збереженні українських музичних традицій. Бандурне мистецтво, як і музична культура в цілому, потребує поширення та популяризації в Україні та за кордоном.

Ключові слова: українська музична культура, музично-просвітницька діяльність, творча діяльність, бандурне мистецтво, просвітництво бандуристів, кобзарство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Музичне просвітництво розглядалося багатьма дослідниками в різний період часу. Про роль музичного просвітництва писали польські науковці: М. Дзасга-Лех, К. Шимановський, Е. Шубертговська та ін. Музичне просвітництво з точки зору педагогіки розглядається такими дослідниками, як: Л. Безбородова, А. Болгарський, Л. Коваль, І. Полякова, Р. Ростовський. В контексті питання музичного просвітництва також важливо згадати наступних вітчизняних мистецтвознавців: О. Берегову, Є. Куришева, О. Олексюка, О. Рудницьку, Н. Туровську, О. Щолокову. Науковці розглядають особливості професійної підготовки виконавців інструменталістів в культурно-освітньому ракурсі.

Просвітництво кобзарів аналізується у наукових розвідках: Р. Мукменєвої, П. Охріменко, О. Силки та Л. Синявської. Музично-просвітницька діяльність бандуристів була висвітлена Н. Чернецькою, Н. Никитюком, М. Євгенєвою. Вказані науковці досліджували концертно-просвітницьку та педагогічну діяльність бандуристів за окремими регіонами України. Процес становлення ансамблевого бандурного мистецтва в контексті просвітницького руху в Україні наприкінці XIX – на початку XX століть був детально розглянутий кандидатом мистецтвознавства О. Ваврик. Підсумовуючи вищевказане, можемо стверджувати, що діяльність бандуристів в науковій літературі розглянута достатньо. Але малодослідженим залишається сучасний стан просвітницької діяльності бандуристів в світлі останніх історичних подій, що відбуваються на теренах України. Зараз дуже важливо висвітлювати сучасну просвітницьку діяльність українських митців, особливо за кордоном. Адже це сприяє визнанню української нації серед інших країн.

Вступ. Проблема збереження культурних традицій України є особливо актуальною. Сьогодні, коли вороги намагаються знищити нашу країну фізично та морально («денацифікувати»), просвітництво українських митців є вкрай важливим. Нині творча діяльність бандуристів може принести дуже багато користі для нашої країни. Саме через їх творчість відбувається популяризація української музичної культури серед інших країн. Світ повинен знати, що відбувається на території нашої держави і як ворог намагається знищити нашу націю та культурну самобутність.

Музика посідає важливе місце серед культури кожної країни. Вона не стоїть осторонь інноваційних технологій і впевнено йде «в ногу з часом». Серед усіх новітніх тенденцій необхідно зберігати та продовжувати музичні традиції свого народу. Адже вони несуть в собі його історію, яка є основою для всього нового. Кожна країна світу шанує та зберігає власні культурні традиції, котрі проявляються в різних видах мистецтва. Тому варто шанувати культурні надбання нашої держави.

Бандура – це беззаперечний атрибут української музичної культури. Тож потрібно пропагувати бандурне мистецтво через музично-просвітницьку діяльність. На прикладі музичної культури інших країн ми можемо навчитися збереженню та продовженню музичних традицій давнини з метою розвитку самобутнього українського мистецтва.

Бандура є знаною серед українців та навіть за кордоном. Але в порівнянні з іншими музичними інструментами (як скрипка, фортепіано, баян чи гітара) бандурне мистецтво має велике поприще для продовження просвітницької діяльності.

Матеріал та методи досліджень. Матеріалом дослідження слугувала джерельна база вітчизняних та польських мистецтвознавців у галузі музичної культури та просвітницької діяльності музикантів, зокрема кобзарів та бандуристів. У статті автор використала емпіричні (вивчення літератури та інших інформаційних джерел, вивчення результатів діяльності) та теоретичні методи досліджень (метод теоретичного аналізу і синтезу).

Основна частина. Мета та завдання. Мета статті полягає у розкритті важливості сучасної просвітницької діяльності бандуристів у процесі популяризації музичної культури України серед усього світу. Для реалізації мети необхідно виконати наступні завдання: 1) дослідити сучасний стан музичного просвітництва бандуристів та вплив на нього сучасних подій, що відбуваються на території нашої країни; 2) визначити найбільш ефективні види просвітницької діяльності бандуристів.

Виклад основного матеріалу.

Музичне просвітництво з давніх давен є сформованим видом діяльності та має на меті залучення слухачів до кращих зразків світової музичної культури. Просвітництво має тісний зв'язок з вихованням, освітою, естетикою, духовною культурою.

Під «просвітницькою діяльністю» маємо на увазі різновид неформальної освіти, сукупність інформаційно-освітніх заходів щодо пропаганди і цілеспрямованої популяризації наукових знань та інших соціально значущих відомостей. Такі знання формують загальну культуру людини, її світогляд і комплекс інтелектуальних здібностей до компетентної дії. Просвітництво може бути втілене за допомогою наступних видів діяльності: лекції, бесіди, творчі зустрічі, майстеркласи, флешмоби, презентації, позашкільні творчі заняття, театральні постановки, творчі перформенси, концерти, фестивалі, музичні студії, відеоконтент, аудіоконтент тощо.

Одним з головних завдань просвітницької діяльності є підвищення рівня загальної культури і соціальної активності населення. Музичне просвітництво має на меті поширення знань про музику, популяризацію

кращих зразків світової музики, виховання естетичного смаку та духовної культури у слухачів. Про вплив музичного мистецтва на людей писав видатний польський педагог, музичний діяч та музикант К. Шимановський у своєму науковому дослідженні «Виховна роль музичної культури в суспільстві» (Szymanowski, 1931: 32). У своїй дисертації він виразив думку про те, що музика володіє великою силою впливати на людей: «Музика великої цінності [...] без сумніву впливає на підвищення чуттєвості людини, роблячи її здібною до більш глибокого усвідомлення естетичної сутності життя» (Szymanowski, 1931: 33). Говорячи про роль музики в суспільстві, Кароль Шимановський мав на увазі лише мистецтво найвищої художньої цінності. Він був противником пропаганди банальної музики, що позбавлена усілякої цінності в силу її деструктивного впливу на публіку, симптомом якої, за його думкою, було притуплення духовної чуттєвості. Він вважав помилковою ідею знизити рівень мистецтва, щоб підкорити «не підготовленого» слухача. Ми підтримуємо думку видатного польського музиканта, бо результат просвітницької діяльності музикантів на пряму залежить від професійно підбраного виконавського репертуару. Тільки музика високого рівня майстерності має здатність впливу на гармонійний розвиток особистості.

Сучасна польська дослідниця Е. Шубертowska пише: «Музика, яка використовується як лікувальний засіб у музикотерапії, створює можливість впливу не лише на окремі сфери розвитку людини та сфери її функціонування, а й впливає на людину як єдність тіла, розуму та духовності. Завдяки приємним відчуттям під час прослуховування чи виконання музики це мистецтво може стати джерелом творчої поведінки людини, творчого натхнення, допомогти у встановленні контакту зі світом, з іншими людьми» (Szubertowska, 2018: 133). Тобто музика здатна впливати не тільки на духовний стан людини, вона може спонукати до дій чи надихати. Музична культура має комунікативні функції, які допомагають людині краще сприймати оточуюче середовище.

Музичне просвітництво сприяє формуванню художньо-естетичного смаку та ціннісних орієнтацій слухачів. Свою просвітницьку діяльність музиканти можуть проводити в закладах позашкільної освіти, театрах, філармоніях, бібліотеках, будинках культури, мистецьких навчальних закладах тощо. Важливо зазначити, що будь-які музиканти-просвітники повинні ставити собі за мету постійне залучення високих зразків музичного мистецтва до свого репертуару. Бо професійна класична музика має найбільший вплив на розвиток художньо-естетичного смаку та ціннісних орієнтацій слухачів.

Зараз багато українців та європейців все частіше надають перевагу українському продукту. Цей факт є дуже позитивним в світлі останніх подій. Саме популяризація та пропаганда власної культури дозволяє ідентифікувати її серед інших країн та народів світу. Наприклад, коли іноземець приїжджає до якоїсь країни йому цікаво побачити чи почути щось, що характеризує саме цю місцевість. Саме тому ми повинні дбати про свою музичну культуру, продовжувати її традиції задля збереження власної унікальності. Українська музична культура – це ніби колыска для великої кількості творчих надбань вітчизняних митців. Вона являє собою великий пласт духовної культури нашого народу, який необхідно пропагувати не тільки в нашій країні, а й за її межами.

Музика посідає визначне місце в українській культурі. З давніх давен українці славилась своєю любов'ю до пісні, танцю та гри на музичних інструментах. Кобза (а пізніше бандура) була обов'язковим атрибутом усіх масових зібрань. Під гру кобзи українці могли сумувати (виконуючи думи, історичні пісні тощо) чи радіти (танцювальні, весільні композиції тощо). В кожному регіоні були свої характерні особливі мелодії та наспіви, які виконувалися тодішніми музикантами. Кобза була вірною супутницею мандрівних музикантів – кобзарів. Вони ходили від села і до села та оспівували тодішні події. Музиканти виступали самотужки у різних багатолюдних місцях (біля церкви, собору, пам'ятників видатних діячів). Кобзарі через свою діяльність намагалися пробудити національну свідомість, закликали до єдності народу. Тож кобзарів можна назвати першими просвітниками України. Вони не боялися озвучувати правду, за що навіть отримували покарання від тодішньої влади.

У період радянської влади в Україні багато надбань музичної культури було знищено, а інтелігенцію – репресували або ліквідували. Такі події згубно вплинули на культуру України в цілому. Лише після розпаду СРСР українські митці отримали змогу відроджувати та продовжувати свою мистецьку діяльність. Мистецтвознавці почали віднаходити та досліджувати втрачені надбання української національної культури.

Кобзарство після відновлення отримало розвиток в двох напрямках: традиційне кобзарство та професійне бандурництво. Кобзарство було переважно аматорським та передавалося «з уст в уста». Бандурництво стало професійним продовженням кобзарства. Бандурне мистецтво почало плідно розвиватися у зв'язку із запровадженням професійної освіти музикантів. Внаслідок професіоналізації бандурної освіти в Україні просвітництво стало більш упорядкованим та системним.

У період репресій та переслідування української інтелігенції частина кобзарів та бандуристів виїхала за кордон. В інших країнах на той час були сприятливі умови для музичної діяльності. Тому в деяких країнах утворилися українські діаспори, які існують і до сьогоднішнього часу. Зокрема, такі діаспори є в Америці та Канаді. При українських діаспорах продовжують свою діяльність ансамблі та капели бандуристів, популяризуючи українську музичну культуру серед іноземців.

Сьогодні музичне просвітництво бандуристів здійснюється їхньою участю у різноманітних конкурсах, концертах, фестивалях, позакласних заходах та перфоменсах; закордонними виступами; залученням їх до різного роду ансамблів та оркестрів; організацією проєктів, направлених на популяризацію української культури.

Відомий український кобзар та бандурист Тарас Компаніченко зазначає, що місія сучасних кобзарів полягає у ненав'язливому просвітництві. Музикант вважає, що необхідно донести оригінальний (не спотворений) образ українського минулого спочатку українцям, а потім – іноземцям. До думки сучасного кобзаря хочеться лише додати, що просвітництво є важливим не тільки для традиційного кобзарства, але й для української музики в цілому.

У музично-просвітницькій діяльності важливою складовою частиною пропаганди бандурного мистецтва України є концертна практика солістів та ансамблевих колективів при музично-навчальних закладах, філармоніях, театрах та інших мистецьких організаціях. Через творчу діяльність бандуристи втілюють національну ідею українського народу. Бандура допомагає ідентифікувати та уніфікувати українську музичну культуру серед інших країн.

Одним із найвідоміших просвітників у бандурному мистецтві ХХ століття є Гнат Хоткевич. Він зробив великий внесок у просвітницьку діяльність бандуристів, за його сприяння бандурне мистецтво отримало нові шляхи та можливості для свого розвитку. Гнат Хоткевич вів активу педагогічну, просвітницьку та концертну діяльність. Він був організатором перших з'їзді бандуристів, на яких музиканти мали змогу обговорити всі актуальні проблеми бандурного виконавства. У контексті просвітницької діяльності необхідно згадати таких діячів мистецтва та педагогів, як М. Давидов, С. Баштан, В. Герасименко. Усі вони займалися запровадженням професійної бандурної освіти на Україні та всіляко пропагували бандуру як вдома, так і за кордоном. Педагого виховали не одну плеяду вправних бандуристів.

Просвітницькою діяльністю в різний час займалися багато бандуристів та творчих колективів. Цей музичний інструмент відомий за кордоном завдяки творчій діяльності українських бандуристів (Д. Губ'як, гурт «Шпилясті кобзарі», Я. Джусь, Є. Матвіїв, Р. Гриньків, О. Герасименко, М. Круть, Р. Лісова та ін.) та просвітницькій діяльності українських бандурних осередків за межами України (за сприяння П. та Ю. Китастих). Далі вважаємо за потрібне розгляд виконавської творчості окремих бандуристів та колективів у контексті їх сучасної просвітницької діяльності.

Відомим бандуристом-просвітником є Роман Гриньків – виконавець, педагог, просвітник, Заслужений артист України. Музикант у своїй педагогічній діяльності намагається прищепити любов до бандурного виконавства. Педагог вчить своїх студентів не просто опанувати інструмент, а допомагає їм віднайти власний виконавський та композиторський стиль. Роман Гриньків вважає, що якщо банально грати на бандурі – то ніхто не стане слухати таку гру. Дійсно, найкраще сприймаються музиканти, які не просто грають якийсь твір, а ті, які його «проживають» та мають свою виконавську індивідуальність. Роман Гриньків веде активну просвітницьку діяльність, намагаючись популяризувати українську музичну культуру в Україні та за її межами. Він виступає на різноманітних концертах як соліст, так і учасник різних колективів. Музикант також пише сучасну музику з українським колоритом.

Важливими особистостями в бандурному просвітництві за кордоном є Петро та Юліан Китасти (батько та син). Петро Китасти у віці 14 років вступив до капели бандуристів ім. Т. Шевченка. За часів Другої Світової війни капела бандуристів вимушено виїхала за кордон, а саме в місто Детройт. Таким чином в США та Канаді склалися на той час найбільш сприятливі умови для творчості бандуристів. Петро Китасти здобував освіту та працював інженером в Америці, але любов до бандури не покидала його ні на мить. Велика вдячність Петру Івановичу за його просвітницьку діяльність. Музикант організував не один ансамбль бандуристів та впроваджував бандурну освіту за кордоном. За його сприяння були організовані бандурні гуртки, літні табори, творчі зустрічі, тощо, на яких інструмент опанувало багато учнів як українців, так і американив. Продовжував просвітницьку діяльність батька і його син – Юліан Китасти. Він, окрім педагогічної діяльності, займався також концертною та композиторською. Активна просвітницька діяльність Петра та Юліана Китастих за кордоном сприяла активній зацікавленості американців до української бандури.

Варто згадати також Оксану Герасименко, відому українську композиторку, педагога, бандуристку та громадську діячку. Вона є автором безлічі оригінальних творів для бандури та інших інструментів. Свою виконавську та композиторську діяльність Оксана Герасименко не раз представляла за кордоном, популяризуючи українську музику в різних куточках світу. Педагог виховала не одне покоління бандуристів. Твори композиторки знаходяться в репертуарі безлічі солістів та колективів за участі бандури.

Відомою постаттю серед сучасних бандуристів-просвітників є Дмитро Губ'як – бандурист-віртуоз, вокаліст, педагог, громадський діяч, Заслужений артист України. Навчався у видатного педагога, майстра бандурного мистецтва – Василя Герасименка. Дмитро Губ'як не раз представляв свою високу виконавську майстерність за кордоном, виступаючи у всіляких конкурсах, концертах та фестивалях. Віртуозний бандурист має безліч нагород з різних мистецьких конкурсів, в яких брав участь за кордоном та в Україні. Серед важливих здобутків важливо сказати, що 2009 році він став автором проекту Першого регіонального фестивалю-конкурсу кобзарського мистецтва ім. Костя Місевича «Кобзарська ватра». Дмитро Губ'як веде активну концертну, педагогічну, композиторську та мистецтвознавчу діяльність, популяризуючи українську музичну культуру вдома та в інших країнах.

Сьогодні ім'я молодого бандуриста, композитора, просвітника Ярослава Джуся мабуть знає більшість українців. Сучасний бандурист разом зі своїм колективом «Шпилясті кобзарі» підкорив безліч слухачів по всьому світу. Ансамбль бандуристів також приймав участь в українському шоу «Україна має талант-3», де був відзначений як один найталановитіших колективів проекту. «Шпилясті кобзарі» виступають в різних куточках світу, пропагуючи українську музику. Ярослав Джусь є автором та аранжувальником виконавського

репертуару власного колективу. Музикант популяризує бандуру у різні способи: гастролює Україною та іншими країнами; бере участь у різних мистецьких заходах; пише авторські твори; веде передачу «Бандура Style» на радіо Культура; бере участь у створенні нових проектів («Барви України», «Ukrainian Party», джазовий квартет «Соковитий джаз», ансамбль бандуристів «Шпилясті кобзарі» тощо). Ярослав Джусь веде також власну активну виконавську діяльність, співпрацюючи з відомими українськими музикантами та гуртами: Олег Скрипка, ТНМК, Іларія, Тартак, Тінь Сонця, Веремій та ін.

Сьогодні ансамбль бандуристів «Шпилясті кобзарі» на певний час відклав свою концертну діяльність. Деякі з учасників колективу стали на допомогу волонтерам та стали боронити нашу землю, а інші ж продовжують творчу діяльність. Ярослав Джусь (керівник колективу) разом з Михайлом Хайкіним, Анною Заклецькою та Юрієм Миронцем подорожує по гарячим точкам та своєю творчістю піднімає дух українських бійців. Музиканти привітали українську прикордонну службу 6 травня 2022 року, організувавши невеликий концерт.

Серед бандурного просвітництва важливим досягненням є проект «Bandura Style», мета якого полягає у популяризації українського музичного інструменту та української музичної культури як частини сучасного культурного простору. Серед завдань проекту одне з головних – це формування іміджу бандури як символу України, що в цілому впливає на місце української музичної культури в світі. Серед досягнень даного проекту в галузі музичного просвітництва варто виділити презентацію бандури в Україні та за кордоном (зокрема в Канаді, Франції, Німеччині, Бельгії, Іспанії), створення відеоконтенту тощо.

Однією з вагомих подій в музичному просторі сьогодні є виступ української бандуристки на одній сцені з американським співаком Джоном Леджендом. Українська бандуристка Сюзанна Іглідан мала змогу виступати разом з Мікою Ньютон та Джоном Леджендом на церемонії нагородження «Греммі» в США. Зараз бандуристка мешкає за кордоном та активно презентує українську музичну культуру разом з іншими українськими співаками.

Серед сучасних колективів за участі бандури просвітницькою діяльністю займається львівський гурт «Трое Zillia». Виконувати твори гурту чарують поєднанням різних інструментів, зокрема бандуру, укулеле, клавіші, гармоніку, сопілку, джембе. Мета творчості цього колективу полягає у поєднанні традиційної української пісні із зразками світової музики. Для досягнення мети музиканти в ансамблі з бандурою намагаються поєднати різні музичні інструменти, що збагачує музику новим звучанням. Зараз гурт «Трое зілля» приймає участь в польсько-українському проекті «Ми переможемо музикою». Разом з польсько-українським гуртом «DAGADANA» колектив «Трое зілля» будуть виступати в серії концертів «Вільна Україна».

Знаковою подією для України в теперішній нелегкий час стала концертна діяльність Національної капели бандуристів у Польщі. Музиканти мали можливість виступити в декількох польських містечках, популяризуючи українську музичну культуру та Україну в цілому. Капела бандуристів є унікальним музичним колективом, адже налічує аж 50 професійних бандуристів-співаків. У квітні 2022 року колектив музикантів приймав участь у двох благодійних концертах, що були присвячені збору коштів для допомоги Україні (зокрема в містах Вроцлав та Полковіце). Своїм виступом музиканти намагалися розповісти світу про український бойовничий дух та підтримати свою армію, яка боронить нашу Батьківщину. Віртуозне виконання кожного твору, козацький дух та різножанровість репертуару бандуристів викликали захоплення слухачької публіки та бажання допомогти нашим захисникам.

Висновки. Отож, в час, коли нашу країну руйнують, а націю зневажають, музично-просвітницька діяльність бандуристів набуває особливого значення, адже бандура є уособленням самобутньої музичної культури українців. Вона була вірною супутницею українців здавна, тому потрібно віддати шану музикантам, котрі, незважаючи на сучасні події, активно продовжують бандурні виконавські традиції. Зараз будь-яка творчість українських бандуристів є важливою для нашої держави, бо вона популяризує нашу музичну культуру. Сучасний стан музично-просвітницької діяльності бандуристів свідчить про високу зацікавленість музикантів у збереженні української музичної культури та її популяризації за кордоном. Проаналізувавши творчість сучасних бандуристів, з найефективніших видів їх просвітницької діяльності слід виокремити концертні виступи та участь в різноманітних музичних проектах. Сьогодні бандуристи виступають в міжнародних мистецьких заходах різного формату, популяризуючи цей музичний інструмент серед широкого загалу. Бандура відома не тільки в Україні, але й далеко за її межами, що викликає повагу до музикантів та гордість за нашу музичну культуру.

Список використаних джерел:

1. Ваврик О.І. Становлення ансамблевого бандурного мистецтва в контексті просвітницького руху в Україні наприкінці XIX – на початку XX ст. *Традиційне музикування українців у європейському просторі*. Київ, 2008. С. 83.
2. Кузнецова О.А. Взаємозв'язок логічного та емоційно-художнього в просвітницькій діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти*. Київ, 2018. Вип. 25. С. 9–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2018_25_4.
3. Лисенко Я.О. Музичне просвітництво як різновид культуротворчої та виховної діяльності. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. Луганськ, 2016. Вип. 4. С. 93–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2016_4_13.
4. Пістуніна Т.В., Постой Г.Г. Виконавська діяльність в практичній підготовці студентів-інструменталістів. *Молодий вчений*. 2017. С. 622–625.

5. Редя В. До проблеми гуманітаризації освіти або інтеграція освіти проти «образованщини». *Аспекти історичного музикознавства – VIII: Вища мистецька освіта як інструмент збереження культурної ідентичності*. Харків : «Водний спектр Джи-Ем-Пи», 2016. С. 41–50.
6. Силка О.З. & Синявська Л.І. Михайло Злобинець: золотоніський просвітник загальноукраїнського рівня (1883–1937 рр.). *Краєзнавство*. Київ : ПФ «Фоліант». 2017. С. 127–142.
7. Туровська Н.А. Концертно-філармонічна діяльність в контексті музичного просвітництва студентів. *Актуальні питання мистецької педагогіки*. Хмельницький. 2018. Вип. 7. С. 70–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/armp_2018_7_16.
8. Drzazga-Lech M., Budowanie tożsamości narodowej poprzez muzykę. Twórczość Stanisława Moniuszki i jej recepcja na Górnym Śląsku. Studium socjologiczne, Uniwersytet Śląski Wydział Nauk Społecznych. Katowice. 2015. 480 s. URL: <http://www.sbc.org.pl/Content/217102/doktorat3573.pdf>.
9. Szubertowska E., Społeczno-wychowawcze aspekty aktywnego uczestnictwa w kulturze muzycznej. W: „Edukacja – Rodzina – Społeczeństwo”, nr 3. „*Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Gospodarki*”, t. 32. Bydgoszcz. 2018. S. 75–92.
10. Szymanowski K., Wychowawcza rola kultury muzycznej w społeczeństwie. Wydawnictwo J. Mortkowicza, Towarzystwo Wydawnicze w Warszawie, Kraków-Warszawa 1931. S. 129–156.

References:

1. Vavryk O. I. (2008). Stanovlennia ansamblevoho bandurnoho mystetstva v konteksti prosvitnytskoho rukhu v Ukraini naprykintsi 19 – na pochatku 20 st. [Formation of ensemble bandura art in the context of the educational movement in Ukraine in the late 19th – early 20th centuries]. *Tradytsiine muzykuvannia ukraintsv u yevropeiskomu prostori*. Kyiv. [in Ukrainian]
2. Kuznetsova O.A. (2018). Vzaiemozviazok lohichnoho ta emotsiino-khudozhnoho v prosvitnytskii diialnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [The relationship between logical and emotional-artistic in the educational activities of future music teachers]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 14: Teoriia i metodyka mystetskoï osvity*. Kyiv. [in Ukrainian].
3. Lysenko, Ya.O. (2016). Muzychne prosvitnytstvo yak riznovyd kulturotvorchoi ta vykhovnoi diialnosti [Music education as a kind of cultural and educational activities]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*. Luhansk. Vyp. 4. [in Ukrainian].
4. Pistunova, T.V., Postoi, H.H. (2017). Vykonavska diialnist v praktychnii pidhotovtsi studentiv-instrumentalistiv [Performing activity in practical training of students-instrumentalists]. *Molodyi vchenyi*. P. 622–625. [in Ukrainian].
5. Redia V. (2016). Do problemy humanitaryzatsii osvity abo intehratsiia osvity proty «obrazovanshchyny» [To the problem of humanization of education or integration of education against “education”]. *Аспекти історичного музикознавства – VIII: Vyshcha mystetska osvita yak instrument zberezhennia kulturnoi identychnosti*. Kharkiv: «Vodnyi spektr Dzhi-Em-Pi». P. 41–50. [in Ukrainian].
6. Sylka, O.Z., Syniavska, L.I. (2017). Mykhailo Zlobynets: zolotonyskyi prosvitnyk zahalnoukrainskoho rivnia (1883–1937 rr.). [Mykhailo Zlobynets: Zolotonosha educator of the all-Ukrainian level (1883–1937)]. *Kraieznavstvo*. Kyiv: PF «Foliant». P. 127–142. [in Ukrainian].
7. Turovska, N.A. (2018). Kontsertno-filarmonichna diialnist v konteksti muzychnoho prosvitnytstva studentiv [Concert and philharmonic activities in the context of students’ musical education]. *Aktualni pytannia mystetskoï pedahohiky*. Khmelnytskyi. Vyp. 7. P. 70–74.
8. Drzazga-Lech, M. (2015). Budowanie tożsamości narodowej poprzez muzykę. Twórczość Stanisława Moniuszki i jej recepcja na Górnym Śląsku [Building a national identity through music. The works of Stanisław Moniuszko and its reception in Upper Silesia]. Studium socjologiczne, Uniwersytet Śląski Wydział Nauk Społecznych. Katowice. 480 p. [in Polish].
9. Szubertowska, E. (2018). Społeczno-wychowawcze aspekty aktywnego uczestnictwa w kulturze muzycznej [Social and educational aspects of active participation in music culture]. W: „Edukacja – Rodzina – Społeczeństwo”, nr 3. „*Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Gospodarki*”, t. 32. Bydgoszcz. P. 75–92. [in Polish].
10. Szymanowski, K. (1931). Wychowawcza rola kultury muzycznej w społeczeństwie [Educational role of musical culture in society]. Wydawnictwo J. Mortkowicza, Towarzystwo Wydawnicze w Warszawie, Kraków-Warszawa. P. 129–156.